

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 3.6.2003
COM(2003) 325 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET
COMITÉ VAN DE REGIO'S**

**Mogelijkheden om de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van Cyprus te
bevorderen en dit gebied nader tot de Unie te brengen**

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Mogelijkheden om de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van Cyprus te bevorderen en dit gebied nader tot de Unie te brengen

Inleiding

De Europese Raad (conclusies Brussel, 20 en 21 maart 2003) betreurt het dat de inspanningen van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties om een algehele oplossing te vinden voor de kwestie-Cyprus, uiteindelijk op 10 en 11 maart 2003 in Den Haag zijn mislukt. Hij steunt ten eerste de voortzetting van de missie van goede diensten van de secretaris-generaal en van de onderhandelingen op basis van zijn voorstellen. Hij roept alle betrokken partijen op alles in het werk te stellen voor een algehele oplossing. De Commissie heeft voortdurend haar volledige steun gegeven aan dit proces en herhaaldelijk herinnerd aan de bereidheid van de Europese Unie in te stemmen met een akkoord dat in overeenstemming is met de beginselen waarop de EU is gebaseerd.

Het verslag van de secretaris-generaal over zijn missie van goede diensten in Cyprus is op 1 april 2003 voorgelegd aan de VN-Veiligheidsraad¹.

Resolutie 1475(2003) van 14 april 2003 is door de VN-Veiligheidsraad met eenparigheid van stemmen aangenomen. De Veiligheidsraad was verheugd over het verslag en sprak zijn "volledige steun uit voor het evenwichtige plan van de secretaris-generaal van 26 februari 2003 als unieke basis voor verdere onderhandelingen". Hij verzocht de secretaris-generaal zijn goede diensten ter beschikking te blijven stellen.

Het plan-Annan blijft op tafel. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties heeft bekendgemaakt dat hij geen voorstellen doet voor een nieuw initiatief, tenzij er voldoende grond bestaat om aan te nemen dat de noodzakelijke politieke bereidheid aanwezig is voor een succesvolle uitkomst.

De Commissie is bereid steun te verlenen bij eventuele verdere inspanningen in deze context. Zij heeft herhaaldelijk verklaard dat zij een groot voorstandster is van een omvattende regeling op basis van het VN-plan. Indien een regeling wordt getroffen, is voor de periode 2004-2006 een extra bedrag van 206 miljoen euro beschikbaar voor de ondersteuning van het noordelijk deel van Cyprus.

Op 23 april 2003 werden de restricties met betrekking tot het oversteken van de VN-bufferzone versoepeld. Een indrukwekkend aantal personen stak de VN-bufferzone sindsdien over.

In de conclusies van de Europese Raad van Kopenhagen staat onder andere dat de Raad de Commissie, "*bij gebreke van een regeling, [...] verzoekt om in overleg met de regering van Cyprus na te gaan hoe de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van Cyprus kan*

---

¹ Report of the Secretary-General on his mission of good offices in Cyprus of 1 April 2003, UN Doc S/2003/398.

worden bevorderd en hoe het gebied nader tot de Unie kan worden gebracht” (punt 12 van de conclusies van het voorzitterschap).

Deze mededeling geeft gehoor aan die uitnodiging en bevat voorstellen voor maatregelen op de volgende gebieden:

- financiële bijstand
  - ter stimulering van de economische ontwikkeling
  - voor maatregelen om het noordelijk deel van Cyprus dichterbij de EU te brengen
- handelsbevordering

De voorgestelde bijstand dient vanaf 2003 te worden geïmplementeerd.

De EU geeft met dit pakket een krachtig signaal van ondersteuning af aan de Turks-Cypriotische gemeenschap.

1. Financiële bijstand

De EU-bijstand aan het noordelijk deel van Cyprus is altijd verleend in het kader van projecten voor beide gemeenschappen, die werden gefinancierd op basis van de bilaterale financiële protocollen (1978-1999) en in het kader van de hierna genoemde pretoetredingsverordening voor Cyprus en Malta (2000-2003). Er zijn projecten gefinancierd op de volgende gebieden:

- herstellingswerkzaamheden aan de stadsmuren van Nicosia (Nicosia Master Plan in het 2e Financieel Protocol en in alle pretoetredingsprogramma's sinds 2000, Rioolwaterzuivering van Nicosia in het 1e, 2e en 3e Financieel Protocol),
- activiteiten om de vakbonden van beide gemeenschappen met elkaar in contact te brengen (pretoetredingsproject 2001),
- bedrijfsondersteunende maatregelen voor het midden- en kleinbedrijf (MKB), via de Kamers van Koophandel (pretoetredingsprojecten 2002 en 2003),
- programma voor het maatschappelijk middenveld.

Met het oog op de verlening van bijstand aan het noordelijk deel van Cyprus is een nauw samenwerkingsverband tot stand gebracht met de Verenigde Naties. De bijstand wordt beheerd op basis van de overeenkomst VN-EG van 1999². In het kader van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) zijn deze projecten met succes uitgevoerd onder de noemer “Partnerschap voor de Toekomst”.

---

² Overeenkomst tussen de Verenigde Naties en de Europese Gemeenschap inzake de beginselen die van toepassing zijn op de financiering of medefinanciering door de Gemeenschap van door de Verenigde Naties beheerde programma's en projecten, 9 augustus 1999.

1.1 Economische ontwikkeling

In 2003 wil de Commissie de verhoging van de bijstand gebruiken voor de ondersteuning van:

- infrastructurele projecten in de voornaamste steden in het noordelijk deel van Cyprus (Nicosia, Famagusta, Kyrenia), met concentratie van de aandacht op vraagstukken als afvalwater, drinkwater, riolering en herstelling. Deze projecten dienen voort te bouwen op de ervaring die is verworven bij de ondersteuning van het Nicosia Master Plan,
- subsidieregelingen voor de ondersteuning van het MKB,
- haalbaarheidsstudies ter voorbereiding van economische integratie van het noordelijk deel van Cyprus in de EU na het bereiken van een politieke oplossing, met inbegrip van de voorbereiding van programma's voor de toekomstige deelname aan het structuurbeleid van de EU.

De kosten van deze initiatieven worden geschat op 9 miljoen euro.

1.2 Noordelijk deel van Cyprus nader tot de EU brengen

De EU heeft herhaaldelijk haar uitgesproken voorkeur bevestigd voor toetreding van een verenigd Cyprus tot de EU. Er zijn nieuwe kansen om een oplossing te bereiken vóór 1 mei 2004.

De Turks-Cypriotische gemeenschap dient derhalve te worden voorgelicht over de gevolgen van toetreding tot de EU en met name over het *acquis communautaire*.

De volgende evenementen zijn de afgelopen jaren met succes door de Commissie georganiseerd:

- seminars over het *acquis communautaire* in het noordelijk deel van het eiland,
- opleiding van juridische experts,
- bijeenkomsten met de Kamers van Koophandel,
- bijeenkomsten met het Pancypriotisch Vakbondsforum,
- voorlichting over de EU via het Europees Instituut van Cyprus,
- vertaling van het *acquis communautaire* in het Turks.

De Commissie is van plan deze voorlichtingsactiviteiten in 2003 voort te zetten en aanzienlijk uit te breiden. De activiteiten in dit verband omvatten:

- voorlichtingsseminars op het eiland over het *acquis communautaire*, met experts van de Commissie,
- bezoeken van geselecteerde groepen aan de EU-instellingen, georganiseerd door de Commissie met het doel informatie te verstrekken over de EU,
- overleg met de Cypriotische autoriteiten over mogelijkheden om de deelname van de Turks-Cypriotische gemeenschap aan communautaire programma's te bevorderen,

- samenwerking met de lidstaten in deze context,
- ondersteuning van het maatschappelijk middenveld en de sociale partners,
- voortzetten van de vertaalwerkzaamheden van het *acquis communautaire* in het Turks.

De kosten van deze initiatieven worden geschat op 3 miljoen euro.

1.3 Financiering

De rechtsgrondslag voor de uitgaven wordt gevormd door de bestaande verordening betreffende pretoetredingssteun voor Cyprus en Malta (Verordening (EG) nr. 555/2000 van de Raad), die van toepassing is tot en met 31 december 2003.

Bij het uitblijven van een omvattende regeling vóór 2004, zal de Commissie zorgen voor verdere specifieke en doelgerichte maatregelen. Een geschikt voorstel voor een rechtsgrondslag ter ondersteuning van de verdere bijstand in 2004 zal te zijner tijd worden ingediend.

Een indicatieve lijst van projectvoorstellen is opgenomen in bijlage 2.

2. Handelsbevordering

Sinds een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen uit 1994, worden certificaten inzake goederenverkeer die zijn afgegeven door de “autoriteiten van de Turkse Republiek Noord-Cyprus” niet meer aanvaard in het kader van de associatieovereenkomst tussen Cyprus en de EG³. De feitelijke tweedeling van het eiland was zodoende de reden dat de directe uitvoer van goederen geproduceerd of verkregen in het noordelijk deel van Cyprus niet in aanmerking kwam voor preferentiële douanebehandeling in het kader van de associatieovereenkomst.

In de periode voor de toetreding van Cyprus tot de EU en in afwachting van een oplossing voor de kwestie-Cyprus kan, overeenkomstig de associatieovereenkomst, de volgende methode worden gecreëerd voor de uitvoer van goederen geproduceerd of verkregen in het noordelijk deel van Cyprus naar de EU⁴:

De Turks-Cypriotische Kamer van Koophandel kan worden gemachtigd certificaten inzake goederenverkeer af te geven, overeenkomstig artikel 8 van het betreffende protocol van de associatieovereenkomst⁵, voor goederen geproduceerd of verkregen in het noordelijk deel van het eiland.

De Turks-Cypriotische Kamer van Koophandel zou bereid zijn die certificaten af te geven, op voorwaarde dat de exporteur die deze aanvraagt ermee instemt, op verzoek van de Kamer, eventuele bewijsstukken te verstrekken die de Kamer nodig acht, en op voorwaarde dat de

---

³ Zaak C-432/92, The Queen tegen Minister of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte S.P. Anastasiou (Pissouri) Ltd en anderen, Jurisprudentie 1994, bladzijde I-03087, punt 40.

⁴ In 2001 had de uitvoer uit het noordelijk deel van Cyprus een totale waarde van ongeveer 46 miljoen USD. Daarvan had 62% betrekking op landbouwproducten (23% citrusvruchten, 25% verwerkte landbouwproducten). In eerdere jaren ging circa 50% van de uitvoer naar Turkije, 30% naar het Verenigd Koninkrijk, en circa 15% naar andere lidstaten.

⁵ Protocol nr. 1 betreffende de definitie van het begrip „producten van oorsprong” en de methoden van administratieve samenwerking, PB L 339, 28.12.1977, blz. 19.

exporteur toestemming verleent voor eventuele inspecties van zijn boekhouding en voor controles van de omstandigheden waaronder de vervaardiging van de goederen heeft plaatsgevonden, te verrichten in aanwezigheid van de bevoegde autoriteiten.

Het bovenstaande geldt voor goederen waarvoor slechts certificaten inzake goederenverkeer vereist zijn. Voor andere goederen, zoals landbouwproducten, zouden door de bevoegde autoriteiten, overeenkomstig de Gemeenschapswetgeving, aanvullende (bijvoorbeeld fytosanitaire) certificaten worden afgegeven. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de naleving van de EU-wetgeving op fytosanitair gebied en met betrekking tot schadelijke organismen. Overeenkomstig de basisrichtlijn op dit gebied⁶ dienen voor citrusvruchten en aardappelen⁷, de voornaamste exportproducten, officiële constatering te worden voorgelegd met betrekking tot de oorsprong van het product en de vraag of op de plaats van productie al dan niet gebruik is gemaakt van schadelijke organismen.

Om de bovengenoemde procedure te reglementeren, zou de Associatieraad EG-Cyprus een besluit moeten goedkeuren, dit ter aanvulling van het Protocol betreffende de definitie van het begrip „producten van oorsprong” en de methoden van administratieve samenwerking. In dat besluit zouden, voor zover passend, ook eventuele andere voorwaarden kunnen worden vastgesteld waaronder goederen geproduceerd of verkregen in het noordelijk deel van het eiland kunnen rekenen op preferentiële toegang tot de EU-markt.

Met betrekking tot de procedure na de toetreding van Cyprus tot de EU zullen te zijner tijd maatregelen worden voorgesteld, overeenkomstig artikel 2, lid 1, van het Protocol over Cyprus bij het Toetredingsverdrag (definitie van de voorwaarden waaronder de rechtsvoorschriften van de EU gelden).

---

⁶ Richtlijn 2000/29/EG van de Raad

⁷ Bijlage IV, deel A, rubriek I, punt 16 (1, 2, 3, 4, 5) resp. punt 25 (1, 2, 3, 8).

BIJLAGE 1

FINANCIËEL MEMORANDUM	
	[.....]
	DATUM: [...]
1. BEGROTINGSPLAATS: B7-041 – Financiële pretoetredingssteun voor Cyprus	
2. BENAMING VAN DE MAATREGEL: Mededeling van de Commissie aan de Raad inzake maatregelen om de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van Cyprus te bevorderen en dit gebied dichterbij de Unie te brengen	
3. RECHTSGRONDSLAG: Verordening (EG) nr. 555/2000 van de Raad van 13 maart 2000	
4. DOELSTELLINGEN VAN DE MAATREGEL: De algemene doelstelling is het geven van een krachtig politiek signaal van de EU ter ondersteuning van de Turks-Cypriotische gemeenschap, dit in aansluiting op de conclusies van de Europese Raad van Kopenhagen van december 2002, waarin staat dat de Raad de Commissie, <i>“bij gebreke van een regeling, [...] verzoekt om in overleg met de regering van Cyprus na te gaan hoe de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van Cyprus kan worden bevorderd en hoe het gebied nader tot de Unie kan worden gebracht”</i> (punt 12 van de conclusies van het voorzitterschap). De Commissie stelt voor het noordelijk deel van Cyprus een pakket vertrouwenwekkende maatregelen voor waarin de volgende aspecten van steun zijn vervat: <ul style="list-style-type: none"> • financiële bijstand<ul style="list-style-type: none"> – ter stimulering van de economische ontwikkeling – voor maatregelen om het noordelijk deel van Cyprus dichterbij de EU te brengen • handelsbevordering De specifieke doelstelling van deze mededeling is de presentatie van dit hulppakket.	
5. FINANCIËLE GEVOLGEN	Begrotingsjaar: 2003
5.0 UITGAVEN (MLN EURO) - T.L.V. BEGROTING EG	12
6.0 IS FINANCIERING MOGELIJK UIT KREDIETEN DIE IN HET BETROKKEN HOOFDSTUK VAN DE LOPENDE BEGROTING ZIJN OPGENOMEN?	NEEN
6.1 IS FINANCIERING MOGELIJK DOOR OVERSCHRIJVING VAN EEN HOOFDSTUK VAN DE LOPENDE BEGROTING NAAR EEN ANDER?	JA
6.2 IS EEN AANVULLENDE BEGROTING NODIG?	NEEN
6.3 MOETEN IN DE VOLGENDE BEGROTING KREDIETEN WORDEN OPGENOMEN?	NEEN
OPMERKINGEN: de financiële bijstand in 2003 wordt verstrekt middels een overschrijving tussen de hoofdstukken van de begroting, onder gebruikmaking van middelen van begrotingsplaats B7-660, waarvan de kredieten in reserve worden opgenomen in hoofdstuk B0-40.	

BIJLAGE 2

Indicatieve lijst van maatregelen voor het gebruik van financiële middelen voor 2003

ten behoeve van het noordelijk deel van Cyprus

(mei 2003)

	Benaming van de maatregel	Indicatieve begroting
1	<p>Infrastructurele projecten in de voornaamste steden</p> <p><i>Kort overzicht: verbetering van de infrastructuur van de voornaamste steden in het noordelijk deel van Cyprus, en behoud van hun historisch erfgoed, voortbouwend op ervaring verworven in de context van het door de VN beheerde Nicosia Master Plan.</i></p> <p><i>Doelstellingen: ondersteuning van de verbetering van de infrastructuur in de voornaamste steden, behoud van hun bouwkundige en culturele erfgoed, stimulering van de economie door aanbestedingen voor de uitvoering van werken uit te schrijven die open staan voor lokale contractanten, bevordering van de zichtbaarheid van en daarmee stimulering van een positieve beeldvorming over de EU, en verbetering van het leefklimaat van de inwoners van de betrokken wijken.</i></p> <p><i>Ontwikkeling van identieke maatregelen voor steden, zoals Famagusta of Kyrenia, waar vraagstukken als afvalbeheer, beheer van drinkwatersystemen of herstellingsmaatregelen ook onderwerp kunnen zijn van door de EU gefinancierde, gestructureerde ontwikkelingsplannen.</i></p>	6 mln euro
2	<p>Bedrijfsondersteunende maatregelen voor het MKB</p> <p><i>Kort overzicht: subsidieregeling en technische bijstand.</i></p> <p><i>Hierbij wordt voortgebouwd op twee eerdere, vergelijkbare en met pretoetredingssteun gefinancierde projecten die betrekking hadden op beide gemeenschappen.</i></p> <p><i>Doel is het MKB in het noordelijk deel van Cyprus te versterken door een veelheid van diensten ter beschikking te stellen (opleiding, adviesverlening, kleine subsidies).</i></p> <p><i>Dit is voornamelijk gericht op de ontwikkeling van het bedrijfsleven en activiteiten met betrekking tot het acquis communautaire.</i></p>	2 mln euro
3	<p>Haalbaarheidsstudies</p> <p><i>Kort overzicht: om de economische ontwikkeling van het noordelijk deel van het eiland te bevorderen dienen zo spoedig mogelijk enkele haalbaarheidsstudies te worden verricht.</i></p> <p><i>Deze haalbaarheidsstudies dienen voort te bouwen op een in 2002 verrichte eerste evaluatie van een onafhankelijk expert (STUDIE</i></p>	1 mln euro

	Benaming van de maatregel	Indicatieve begroting
	<p><i>INZAKE EEN PROGRAMMA VAN VERZOENING VOOR CYPRUS EN VOORBEREIDING VAN DE TOETREDING IN HET NOORDELIJK DEEL VAN CYPRUS), waarin de voornaamste te steunen gebieden van de economie in het noordelijk deel van Cyprus worden geïdentificeerd.</i></p> <p><i>De haalbaarheidsstudies zijn essentieel met het oog op de oplossing van de politieke kwestie en de dringend noodzakelijke steun ingeval van integratie van het noordelijk deel van Cyprus.</i></p>	
4	<p>Ondersteuning van maatschappelijke organisaties</p> <p><i>Kort overzicht: subsidieregeling.</i></p> <p><i>Dit project bouwt voort op een bestaand project voor beide gemeenschappen, dat door een niet-gouvernementele organisatie (NGO) wordt beheerd en gericht is op de versterking van de banden tussen beide gemeenschappen.</i></p> <p><i>Ondersteuning van maatschappelijke organisaties in het algemeen, door NGO's of andere actoren van het maatschappelijk middenveld in het noordelijk deel van Cyprus de kans te geven kleinschalige projecten voor te dragen die de sociale banden versterken, en vergemakkelijking van hun integratie in de "Europese familie".</i></p>	1,5 mln euro
5	<p>Ondersteuning van vakbonden</p> <p><i>Kort overzicht: subsidieregeling.</i></p> <p><i>Voortbouwend op twee reeds bestaande projecten voor beide gemeenschappen.</i></p> <p><i>Versterking van de vakbonden via het Pancypriotisch Vakbondsforum.</i></p> <p><i>Opleidingsactiviteiten, studiebezoeken, steun voor de organisatie van gewone evenementen.</i></p>	0,5 mln euro
6	<p>Seminars over het <i>acquis communautaire</i></p> <p><i>Kort overzicht: in het kader van een gespecialiseerde communicatiestrategie voor het noordelijk deel van Cyprus.</i></p> <p><i>In verbinding met de huidige "communicatiestrategie" voor Cyprus, die betrekking heeft op beide Cypriotische gemeenschappen en zich situeert in het kader van de pretoetredingssteun voor Cyprus.</i></p> <p><i>Seminars over het <i>acquis communautaire</i>, met experts van de Commissie en universiteitsdocenten, voor geselecteerde groepen uit het Turks-Cypriotisch bedrijfsleven/maatschappelijk middenveld. Vertaling van het <i>acquis communautaire</i> in het Turks.</i></p> <p><i>Beroep op kennis van gespecialiseerde instituten.</i></p>	1 mln euro
	Totaal	12 mln euro